

NR. 3/2016 | ÅRGANG 69 | SOROPTIMIST INTERNATIONAL | NORGESUNIONEN

*norsk*  
**soroptima**



**Tema i dette nummer:  
Konfliktløsning/vold mot kvinner**



# Kjære Soroptimister!

Vel overstått sommer, som jeg håper har gitt alle fornyet energi til soroptimistarbeidet.

Tema denne gang er alvorlig - ja, meget alvorlig - både når man ser på omfanget av vold mot kvinner både i Norge og ellers i verden og når man ser på konsekvensene for dem som konkret rammes av vold.

Kvinnens deltagelse i konfliktløsning er også et viktig tema som redaksjonen denne gangen setter lys på.

Jeg håper artiklene i dette bladet kan være en kilde til kunnskap og en motivasjon til handling. Soroptimistarbeidet fokuserer nettopp på bevisstgjøring, påvirkning og handling - for å styrke kvinner og jenters rettigheter og bedre deres livssituasjon.

Vold mot kvinner foregår også i vårt land. Det krever vår innsats.

Hvordan kan vi forebygge vold mot kvinner gjennom bevisstgjøring og påvirkning? Et viktig stikkord er å arbeide for å endre holdninger, da særlig hos ungdom og yngre voksne. Dora Poni Loro forteller i sin artikkel hvordan hun arbeider holdningsendrende overfor ungdom, jenter og gutter, når det gjelder ære. Tilsvarende er dette helt sentralt i Norgesunionens store satsning med fortellerteateret om menneskehandel "Valgt det...". Gjennom teater er målsettingen å skape empati og gjenkjennelse hos unge mennesker - og forhåpentlig holdningsendring gjennom egen refleksjon. Jeg kan bare gjenta oppfordringen om at alle klubber i Norge gir ungdom i nærmiljøet muligheten til å se denne sterke forestillingen.

Hvor lite man egentlig skal tåle bør læres tidlig. SI president Yvonne Simpson fortalte meg om et prosjekt i egen klubb på New Zealand hvor klubben sammen med lokale samarbeidspartnere rettet fokus mot tenåringer og hva som var symptomer eller kjennetegn på usunne kjæresteforhold, hva slags oppførsel fra en kjæreste skulle man nettopp ikke tåle. Kanskje en idé for norske klubber? Behovet for et slikt tiltak er antagelig ikke noe mindre her hjemme.



Vold mot kvinner er et tema norske soroptimistklubber har engasjert seg i gjennom flere år, blant annet ved å støtte lokale krisesentra flere steder i landet. Dette er et viktig arbeid.

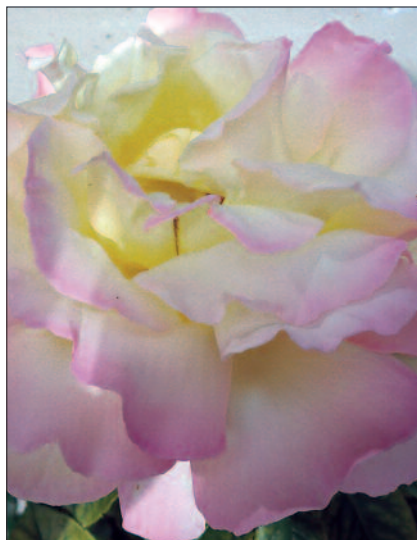
Det går fremover, men vi er ikke i mål. "Vi kan ikke akseptere at dagens likestillingskamp endres til å dreie seg om det vi allerede har oppnådd. Likestilte samfunn er samfunn med lavere forekomst av vold" skrev Sanitetskvinnenes generalsekretær Grete Herlofson i Dagbladet i sommer.

Ja, soroptimistenes arbeid som en global stemme for kvinner er kanskje viktigere enn noen gang. Retten til et liv uten vold er en menneskerettighet og den standarden vi må jobbe for å nå. Det er de små skrittene - jevnt og trutt - som driver arbeidet fremover. Om det skjer via lokalt klubbarbeid i SI Cape of Good Hope Club, Cape Town, Sør Afrika eller i SI Sandnes, Norge.

Dette er det siste nummeret av Soroptima fra redaksjonen i Ålesund. Jeg vil takke redaksjonen v/ Sylvi Larsgård Eliassen, Synnøve Fagerhaug, Randi M. Hessen, Hilde Skjong Sylte og Hilde Grytting for at de tok denne utfordringen på strak arm og har levert spennende soroptimiststoff til oss de to siste årene. Takk for et godt samarbeid!

*God soroptimisthøst!*

*Kirsti*



## Takk for oss!

Etter to år med utgivelse av Soroptima, er vår redaksjon nå kommet til veis ende.

Vi hadde ingen anelse om hva vi ga oss ut på da vi startet, ingen av oss hadde vært bort i redaksjonsarbeid før, men det har vært to interessante, lærerike og utfordrende år.

Spesielt siste året har gitt oss en del utfordringer etter at det ble bestemt at Soroptima skulle gå over til tema-blad. Da måtte vi ut på byen for å finne noen som kunne bidra med stoff til tema, litt uvant, men det har gått seg til etter hvert.

Og takk til alle soroptimister som har bidratt, både fra Unionen og alle dere andre.

Nå skal ansvaret overføres til Jærenklubben og vi ønsker den nye redaksjonen lykke til med jobben!

*Hilsen fra redaksjonen i Ålesund*

- 4 Soroptimistnettverket i Norge viser vei
- 6 Kvinner og barn lider – også i Norge!



- 8 Kvinner, fred og sikkerhet – angår det meg?
- 10 Istanbulkonvensjonen – Norge henger etter
- 12 Jenter og kvinner som bærere av familiens ære
- 14 Å møte gjerningspersonen ansikt til ansikt

- 15 Løsningen kan finnes i konfliktrådet
- 16 Kriresenteret



- 18 Info fra kriresenteret
- 19 Aktive soroptimister deltar i FN møte i Wien
- 20 Vennskap er knyttet med SI Cape of Good Hope Club, Cape Town
- 22 Helsekonsekvenser av vold mot kvinner
- 23 Kjølesalg på Gjøvik

### Norgesunionen

**Unionspresident:**  
Kirsti Guttormsen  
unionspresident@soroptimistnorway.no

**1. visepresident:**  
Bente Lene Christensen  
1visepresident@soroptimistnorway.no

**2. visepresident:**  
Janine Schaller-Bøyum  
2visepresident@soroptimistnorway.no

**Unionskasserer:**  
Wenche Wickstrand  
unionskasserer@soroptimistnorway.no

**Unionssekretær:**  
Unn Viken  
unionssekretaer@soroptimistnorway.no

**Unionsrepresentant:**  
Kari H. Simensen Breilid  
unionsrepresentant@soroptimistnorway.no

**Landssekretær:**  
Aud Brønn  
landssekretaer@soroptimistnorway.no

**Guvernører:**  
Aud Baadstrand Skare  
governor1@soroptimistnorway.no  
Gerd Halmø  
governor2@soroptimistnorway.no

**Programansvarlig:**  
Oddveig Stevning

**Assisterende programansvarlig:**  
Gro Skaaret

### Redaksjonen

**Redaktør:**  
Sylvi Larsgård Eliassen

**Økonomiansvarlig:**  
Synnøve Fagerhaug

**Redaksjonsmedlem:**  
Randi M. Hessen

**Redaksjonsmedlem:**  
Hilde Skjong Sylte

**Redaksjonsmedlem:**  
Hilde Grytting



**Design og layout:** MOOD Grafisk Design AS  
**Trykk:** Møklegaards Trykkeri AS

#### Frist for innsending av materiell:

1. november 2016  
HUSK! Send høyoppløslige bilder.

Forsidefoto: Jan Flisnes.



Norsk Soroptima kommer ut med 4 nummer årlig og er medlemsblad for Norges 2000 soroptimister. Som del av Soroptimist International, en NGO (non governmental organisation) for kvinner, er vi tilknyttet FN med representanter i FNs organer i New York, Geneve, Wien, Paris, Roma, Nairobi og Kairo. Soroptimistene har konsultativ status i FN og Europarådet. Organisasjonen er en upolitisk sammenslutning av klubber og arbeider for internasjonal forståelse, vennskap, fremme av menneskerettighetene, bedring av kvinners stilling i alle samfunn, respekt og forståelse for andres arbeid.

# Soroptimistnettverket i Norge viser vei: «Valgt det...» settes opp i hver kommune i Norge!

La det være **vår felles visjon** for de kommende årene, kjære soroptimister! AV KIRSTI GUTTORMSEN, UNIONS-PRESIDENT

Herved er oppfordringen gitt til alle soroptimister i klubber, på distriktsnivå og i unionen om felles innsats for å spre forestillingen til hele landet.

Forestillingen «Valgt det...» er av og med Beathe Frostad og Astrid Elise Sæterøy. Gjennom grundig research, blant annet intervjuer med politi, hjelpeapparat og ofre, har de satt sammen personlige historier med harde fakta til en gripende forestilling om mennesker av kjøtt og blod – med håp og drømmer. Disse er vevd sammen med fakta om menneskehandel i Norge i dag. Menneskehandel skjer over hele landet og henger sammen med fattigdom, krig og lengsler etter mulighet for et bedre liv.

Formålet med denne forteller-teaterforestillingen er å gi ofre for menneskehandel et ansikt, og å skape refleksjon og debatt.

Målgruppen er først og fremst ungdom i alderen 16–19 år og unge voksne, men også et bredere publikum. Faggrupper som arbeider med menneskehandel lokalt (politi, hjelpetiltak osv.) og lokalpolitikere bør også inviteres til visning.

Vi soroptimister skal sette menneskehandel på **dagsorden i alle lokalmiljø i Norge**. Menneskehandel til prostitusjon skjer over hele landet og er ikke bare et storbyfenomen - derfor bør alle landets soroptimistklubber engasjere seg i forteller-teateret.

Med vårt nettverk av 63 klubber og 1800 medlemmer Norge rundt er visjonen om oppsetninger i alle landets kommuner over litt tid fullt mulig, ved:

- at klubben selv bestiller forestillingen til vårt lokalmiljø, **og**
- at soroptimistklubber ber Den Kulturelle skolesekken om å ta inn forestillingen som et tilbud til de videregående skolene i fylket (les i tipsheftet s. 8 om fremgangsmåte og s. 16 om frister det enkelte år), **og**
- at klubben og medlemmene markedsfører forestillingen overfor utdanningsinstitusjoner, biblioteker, bedrifter,

lokale og regionale offentlige etater og lokale organisasjoner slik at disse selv bestiller forestillingen. Tenk særlig hvordan vi kan nå ungdom og unge voksne!

Bestill gjerne forestillingen i samarbeid med andre aktører. Bibliotekene kan for eksempel være en aktuell samarbeidspartner med tanke på arrangement og skole.

Skuespillerne trenger spilleplass 4x4 meter, men kan tilpasses de fleste rom. Det trengs altså ingen stor teatersal!

Forestillingen gir et godt grunnlag for å engasjere publikum til debatt og samtale.

Vi oppfordrer også klubben til å be lokale aktører med kunnskap om menneskehandel fra sitt arbeid slik som politi, hjelpetiltak, journalister osv. om å holde innlegg om tema i forbindelse med teaterforestillingen og/eller på et klubbmøte.

Produksjonen av forestillingen er finansiert gjennom tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet med hele kr 450.000,- i sterk konkurranse med andre søkere, og ved tilskudd fra Norgesunionen med kr 50.000,-. Gjennom tildeling fra departementet har vi varslet at **vi vil markedsføre forestillingen bredt nasjonalt og lokalt over det ganske land**.

**Det forplikter! – Men gir også mulighet til egen bevisstgjøring og læring om temaet menneskehandel.**

**Å markedsføre bredt gir en glimrende mulighet til synlighet og å vise hva vi står for.** Ved å arbeide for at forestillingen blir vist for målgruppen flest mulig ganger utøver vi også større grad av påvirkning og bidrar til forebygging av menneskehandel.

**La arbeidet mot menneskehandel bli et eget klubbprosjekt!** Finn inspirasjon i fylldig tipshefte (ligger på medlemsrådet på hjemmesiden) utarbeidet av Eva Wiksén





Smakebit av forestillingen Valgt det ... ved landsmøtet i Sandefjord mai 2016.



Eva Wiksen Næser, Arendal-Grimstad, skuespillerne Beathe Frostad og Astrid Elise Sæterøy, unionspresident Kirsti Guttormsen.

Næser og Guro Bulien, SI Arendal-Grimstad, og ha idédu-  
gnad i egen klubb om hvordan dere vil gjøre det. Kanskje kan  
det være et samarbeidsprosjekt med naboklubben? Mer in-  
formasjon om forestillingen og bestilling rettes til Beathe  
Frostad, epost: [beathe.frostad@gmail.com](mailto:beathe.frostad@gmail.com). tlf: 98629520.

Informasjon, tips og markedsføringsmaterieill finner du på  
medlemsområde på hjemmesiden under prosjekter/fortel-  
lerteateret. Her vil du også finne opplysning om egen nett-  
side (kommer etterhvert) og Facebookside for forestillingen  
til bruk i markedsføringen.

I tipsheftet vil dere blant annet finne informasjon om mulig  
**finansiering** av oppsetninger. I tillegg har unionen midler

det kan søkes på. Søknader må fremsettes i god tid til  
[post@soroptimistnorway.no](mailto:post@soroptimistnorway.no) med budsjett. Til budsjett-  
planleggingen: Husk at unionens midler skal dekke flest  
mulig oppsetninger slik at unionens midler først og fremst  
er et supplement til klubbens egen innsats. Dere må også  
sette en billettpris. Det vil også ha betydning for søknaden  
hvor kjøpesterkt publikum den rettes mot, eks ungdom. -  
og husk: **Selg Lilla Sløyfer!** 25% går til bevisstgjørings-  
arbeid i Norge og til potten som klubbene kan søke på!

Erfaringen fra alt annet soroptimistarbeid tilsier at vi kan ut-  
rette mye og gjøre en forskjell når vi arbeider mot felles mål.

### Engasjér deg nå! ■

## FAKTA

Tirsdag 27. september 2016 vises for første gang  
forestillingen "Valgt det....." på Litteraturhuset i  
Oslo, med førpremiere kl. 14.00 og urpremiere  
kl. 18.00.

Billetter kan kjøpes på Litteraturhuset, også via  
nettet, se [www.litteraturhuset.no](http://www.litteraturhuset.no).

Velkommen!

# Kvinner og barn lider – også i Norge!

Litteraturhuset i Oslo var fylt til randen da MIRA-Senteret, et ressurscenter for kvinner med minoritetsbakgrunn, holdt seminar om kvinner og barn på flukt. Leder Fakhra Salimi innleder med å henvise til dagens ordbruk. Man snakker ikke om mennesker og individer, men om flyktingestrømmen. Man er mer opptatt av tall, statistikk og potensielle terrorister enn mennesker i nød.

AV GERD LOUISE MOLVIG, FOKUS-KONTAKT FOR NORGESUNIONEN

**Kvinner og barn utgjør** en stor andel av mennesker på flukt. De er spesielt sårbare fordi vold og overgrep øker i krig og konflikt, samtidig som rettigheter blir innskrenket.

**For å få utfordringene belyst** i et norsk likestillingsperspektiv, har MIRA-senteret invitert personer/organisasjoner med god erfaring fra feltet: en aktivist fra Syria, en politisk asylsøker fra Iran, generalsekretæren i NOAS (Norsk organisasjon for asylsøkere), en politisk rådgiver i Amnesty International og to kvinner fra Refugees Welcome.

**Borgerkrigen i Syria er meget blodig.** Konsekvensene er enorme for sivilbefolkningen. Historiene er så sterke at man distanserer seg fra dem. Man blir fortalt om kvinner som selges, kidnappes og brukes som levende skjold. I Syria er over 250.000 mennesker drept, 12 mill. trenger humanitær hjelp, og 4 mill. er på flukt. Klarer vi å ta disse tallene inn over oss? Mange kvinner blir voldtatt og er gravide under flukten, noen får blødninger og aborterer. Kvinner godtar prostitusjon fordi de mangler penger.





**Gjennom kvinneøyne får vi høre** rystende historier fra livet i eksil. Gjennomgripende brudd på menneskerettigheter blir dokumentert. Ventetiden på norske mottak må kuttes. Selv i Norge fortsetter mange å bli mishandlet, trakassert og misbrukt. Også på såkalte «trygge» mottak opplever flyktninger sårbarhet og seksuelle krenkelser uten at noen bryr seg – særlig der hvor mottak er blitt business.

**Amnesty International understreker** at voldtekt brukes i krig for å skremme sivilbefolkningen. Patricia Katee minner om Margreth Olins film «De andre barna». Amnesty har vært både i Syria og Hellas for å dokumentere hva som skjer. Det er systematiske og grove brudd på menneskerettigheter helt ned i 10–12 års alderen, men også i Norge sover kvinner på saler med menn, har felles dusjer og ingen privatsoner. På veien til toalettet opplever de trusler og trakassering. Amnesty har laget en rapport om brudd i norske mottak. Hun understreker at de frivillige gjør en fantastisk jobb, men mange har ikke faglig kompetanse til å se, rapportere og handle - og kan derfor ikke gjøre en profesjonell jobb.

**Generalsekretær Ann-Magrit Austenå i NOAS** minner oss om våpenindustrien, som foregår parallelt med de menneskelige tragediene. De militære får rikelig med penger, utstyr og våpen, mens kvinner mangler mat og inntekter. Kvinner blir bedt om å skaffe seg prevensjonsmidler før de flykter. De selger sine barn som barnebruder for å overleve. I øyeblikket er det flere kvinner og barn på flukt enn i 2015. De møter stengte grenser og oppnår ikke familiegjenforening. Flere familier som ble splittet i fjor høst, har levd i mange uker/måneder uten informasjon. I Norge er man svært opptatt av kjønnslemlestelse og tvangsgifte, men kjønnsbasert forfølgelse får liten oppmerksomhet. Hun minner oss om: **Det kunne vært deg, din datter, søster, kone eller mor!** Vold blir privatisert selv om det er en kriminell handling. Norske myndigheter gir uklare signaler. Det er helt uforsvarlig at de rammer kvinner og barn for å avskrekke andre fra å komme til Norge. Denne tosidigheten fra Norge er helt uakseptabel, sier NOAS' generalsekretær.

**Susan Rakhsk forteller om** sin flukt fra torturering og henrettelser i Iran. Hun var politisk aktivist og setter oss inn i sin flukt til Norge, med arrestasjoner og voldtekter underveis. Ingen tror på henne. Susan deler rom og toalett med menn, opplever overgrep, men klarer å rømme. Hun får opplæring i hvordan man dusjer, blir bedt om ikke å spise krydder fordi

hun lukter vondt. Hun vurderer selvmord, og retur til Iran. Etter hvert lærer hun seg norsk, får jobb og kan kjøpe seg nye klær og parfyme! Hun studerer sosiologi og jobber som flyktningkonsulent i Norge. I jobben får hun høre hårreisende historier, som tar fra henne både matlyst og nattesøvn. Men med sin egen bakgrunn tror hun på dem.

**Refugees Welcome lovpriser mange** i det sivile samfunnet, som åpner sine hjerter og kjemper mot urettferdighet. De møter flyktninger som medmennesker gjennom et smil og et positivt syn. Å bli sett og møtt med anerkjennelse er viktig. Det gir både emosjonell, fysisk og psykisk god helse. Bare ordet «Velkommen» kan bety helbred som formaterer et nytt liv.

**Seminaret avsluttes med** en paneldiskusjon. Det blir henvisning både til CEDAW (FNs Konvensjon for Avskaffelse av Alle Former for Diskriminering mot Kvinner) og Barnekonvensjonen. Et liv uten vold er en menneskerett uansett farge, kjønn, legning og etnisitet. Norge må bygge på sin humanitære tradisjon. Vi må ikke reagere mindre på krenkelser i Norge enn ute i verden.

**Det du ikke vil se, ser du ikke! Det du ikke har kunnskap om, vil du ikke forstå!**

Ingen gikk uberørt fra Litteraturhuset den ettermiddagen.

Vis at du er  
stolt Soroptimist

Haugesund og omegn selger  
flotte t-skjorter, i myk og stødig  
kvalitet.  
T-skjortene fins i størrelse M til  
XXXL og er litt små i størrelsene.  
Pris: 275,- + porto

Bestilling sendes til  
[tskimmel@online.no](mailto:tskimmel@online.no)



# Kvinner, fred og sikkerhet – angår det meg?

I 2000 vedtok FN Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 etter intenst arbeid og press fra kvinneorganisasjoner verden over. Resolusjonen må ses i lys av massive overgrep mot kvinner i Bosnia, Rwanda og Kongo gjennom 90-tallet og senere i Colombia, på Sri Lanka og i mange andre land. Overordnet mål med resolusjonen er å øke kvinners deltagelse og innflytelse i arbeidet med å forebygge/løse krig og konflikt. Den skal også ivareta kvinners menneskerettigheter under flukt. Resolusjonen er oversatt til 77 språk.

AV GERD LOUISE MOLVIG, FOKUS-KONTAKT FOR NORGESUNIONEN

**På Nordisk Forum i Malmø** i juni 2014 utarbeidet kvinneorganisasjoner et felles dokument for implementering av SR 1325. Norske soroptimister deltok på dette møtet. Dokumentet ble sendt regjeringene i Sverige, Finland, Danmark, Island og Norge. Storbritannia har etter hvert tatt en lederrolle i arbeidet mot seksualisert vold.

**FOKUS har etablert nettverket «Forum 1325»**, hvor Norgesunionen er aktivt med. Som FOKUS-kontakt har jeg deltatt på flere møter i UD, hvor utenriksminister Børge Brende har understreket betydningen av kvinners involvering på lik linje med menn. Ny forskning dokumenterer at kvinners deltagelse i arbeidet for fred og sikkerhet er av stor verdi.

**I 2015 ble ny handlingsplan** for SR 1325 lansert på Litteraturhuset i Oslo. Regjeringen var representert ved statsminister Erna Solberg, utenriksminister Børge Brende, forsvarsminister Ine Eriksen Søreide, justis- og beredskapsminister Anders Anundsen og barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne.

**Litteraturhuset var fylt opp** av forventningsfulle tilhørere da Statsministeren åpnet møtet. SR 1325 har vært banebrytende i 15 år. Etter 2000 er den fulgt opp med flere tilleggsresolusjoner.

**Kvinneres sikkerhet og rettigheter** er globalt truet. Kvinner utsettes for seksualisert vold og overgrep, men er underrepresentert ved forhandlingsbordet. Norge vil bidra til at både kvinner og menns sikkerhet, rettigheter, behov og prioriteringer blir ivaretatt, sa Statsministeren.

**Handlingsplanen legger opp til** et tettere samarbeid med fem land: Afghanistan, Colombia, Myanmar, Palestina og Sør-Sudan. I tillegg vil Norge rette spesiell oppmerksomhet mot Midtøsten, hvor kvinners sikkerhet og rettigheter er under konstant press.

**Utenriksminister Børge Brende** bekrefter at andel kvinner i fredsprosesser har økt. Det er stor meklingskompetanse blant kvinner, derfor er det etablert et nordisk kvinnenettverk: «Walk the talk». Likestilling er stabiliserende og fredsbyggende. Han takket det sivile samfunnet og forskere for alle innspill til Handlingsplanen. Kunnskap og holdninger er viktig, og personell skal få opplæring i SR 1325 før de reiser ut. Vårt fottrykk skal bli tydelig.

**Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide** understreker at Handlingsplanen er sikkerhetspolitikk. Dette er NATOs DNA og skal være en del av den ordinære strukturen. Representant fra Forsvarets Høgskole bekrefter at Norge ligger langt fremme i arbeidet med Kvinner, fred og sikkerhet. Egentlig startet man før 2000.

**Justisminister Anders Anundsen** presiserer nødvendigheten av å rekruttere kvinner inn i viktige stillinger. Som eksempel henviser han til Moldova, hvor det gis kvinnerettede tiltak i fengsler og barnehus. I afrikansk politi (Sør-Sudan) gjennomføres «Training for Peace» for å sikre skoling og øke politiets kompetanse.

**Barne-, likestillings og inkluderingsminister Solveig Horne** er svært opptatt av jenter under 18 år. De er mest utsatt pga. barneekteskap, ofte med menn som er 10 år eldre. I dag er ¼ av alle ekteskap inngått av barn under 18 år. Hun henviser til kampanjen «Too Young to Wed». 7,5 mill. flyktninger har nedsatt funksjonsevne. Av disse er jenter/kvinner mest sårbare.

**Under paneldebatten** snakker man om et globalt sikkerhetsimperativ og «Smart power» (innført av Hillary Clinton). 70 land har nå nasjonale handlingsplaner, og Norge har spilt en sentral rolle som pådriver sammen med kvinne- og menneskerettsorganisasjoner. Kvinner i hele verden bør ha et eierforhold til SR 1325. Resolusjonen har fått politisk aksept,





men oppfølgingen går dessverre sakte. Den militære ledelsen i hvert enkelt land har et stort ansvar for kvinner, fordi mange frarøves alt: egen kropp (helse), hus/hjem (eiendom) og fedreland.

**I dag leder kvinner** operasjoner i seks land: Elfenbenskysten, Haiti, Kypros, Libya, Sør-Sudan og Vest Sahara. Det er p.t. 11 pågående politiske fredsprosesser, men det er kun 2,7 % kvinner som har signert fredsavtaler. Kvinner har kunnskap og innsikt i sine lokalsamfunn, derfor er de ressurspersoner i fredsprosesser. Kvinner er mer spesifikke i krav og tiltak, noe som er viktig for å oppnå resultater.

**Avslutningsinnlegget er ved Navi Pillay**, FNs tidligere høykommissær for menneskerettigheter. Patriarkatet beskytter ikke kvinner, men diskriminerer dem. Jenter byttes mot kveg, og noen blir solgt til seksuelt slaveri for kun 10 dollar. Kidnapping, menneskehandel og voldtekter skjer hver eneste dag. Samtidig er det viktig å huske at kvinner er dyktige aktører i krig og konflikt. Varig fred kan ikke oppnås uten at kvinner er med. Hun kritiserer Norge for å produsere våpen. Hvor sendes disse våpnene? Dreper de barn? Dreper de kvinner? Navi Pillay er svært glad for at menneskerettighetene har endret seg de siste 10 år. Virkningsfulle handlingsplaner for CEDAW (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women) er viktig for å videreutvikle og implementere menneskerettighetene, slik at også kvinner kan høres. Hun avslutter med å gratulere Norge med den nye handlingsplanen og minner om at *Many decisions are made at the table, women also want a seat.*

**Etter lansering** av Handlingsplanen, er det utarbeidet en Veileder for Utenriktjenesten. Den inneholder anbefalinger om hvordan norske ambassader i land med konflikt eller postkonfliktsituasjoner, skal følge opp arbeidet med Kvinner, fred og sikkerhet. Utenriktjenesten skal rustes til innsats, også i kampen mot ekstremisme, fordi kvinner utsettes for målrettede og grusomme angrep fra voldelige ekstremister.

**NOK 30 mill./år** skal fortsatt øremerkes til tiltak for å styrke kvinners deltakelse i fredsforhandlinger. I sommer arrangerte Norge et symposium om kvinners rettigheter i Afghanistan, og Norge har bidratt til at kvinner er representert i fredsforhandlinger om Syria i Genève. Man skal samarbeide med PRIO (forskning), og NATO vil lansere en ny handlingsplan for 1325 i 2016.

**Mye er gjort** på den tekniske siden av SR 1325. Likevel fortsetter kvinner å bli marginalisert, utsatt for seksuell vold og utelatt fra fredsforhandlinger. Omfanget av seksualisert overgrep i nære relasjoner er også stort i konfliktområder. Krigsrelaterte voldtekter er en trussel mot verdensfreden og en forbrytelse mot menneskeheten. Mange land har utviklet nasjonale handlingsplaner med indikatorer for måloppnåelse, men de synlige resultater uteblir – også for Norge!

I Aftenposten 19/7-16 kan man lese en interessant artikkel om «Flere kvinner, bedre forsvar». Sommeren 2016 er kjønnsnøytral verneplikt en realitet i Norge. Forsvaret styrkes militært med flere jenter, sier kvinnelige toppoffiserer – det gir håp for Kvinner, fred og sikkerhet i fremtiden! ■

# Istanbulkonvensjonen – Norge henger etter

Konvensjonen setter fokus på vold mot kvinner. Den ble vedtatt i 2011, og den trådte i kraft i 2014.

Men hvor er "likestillingslandet" Norge? AV KIRSTI GUTTORMSEN, UNIONSPRESIDENT

Konvensjonen har som formål å bekjempe vold mot kvinner gjennom forebygging, beskyttelse, straffefølgelse og overvåking.

EUs kontor for grunnleggende rettigheter anslår at 13 millioner kvinner har opplevd fysisk vold i EUs medlemsstater det siste året. 3,7 millioner har vært utsatt for seksualisert vold. Tallene skal formentlig være fra 2011.

Europarådets konvensjon mot vold mot kvinner var klar i Istanbul i mai 2011.

Etter dette har medlemslandene av Europarådet signert, og forhåpentlig arbeidet med å ratifisere konvensjonen. Ratifikasjon er nødvendig av to grunner:

- De fleste land, også Norge, har et system hvor en internasjonal konvensjon må ratifiseres for at den skal være gyldig og at avtaleinnholdet skal være forpliktende. I Norge er det Stortinget som må gi det nødvendige samtykke til at Norge kan inngå internasjonale konvensjoner.
- Et gitt antall land må ratifisere konvensjonen før den kan tre i kraft i det hele tatt. For Istanbulkonvensjonen ble det bestemt at 10 land måtte ratifisere konvensjonen før den kunne tre i kraft. I september 2014 var dette oppnådd.

Per juli 2016 har 22 land ratifisert konvensjonen og konvensjonen har trådt i kraft i disse landene. Norge har fortsatt ikke ratifisert konvensjonen. Her må det skje noe, og soroptimister har et ansvar for å påvirke dette.

Ved å ratifisere Istanbulkonvensjonen forplikter landene seg til:

- Opplæring av fagfolk i nær kontakt med ofrene
- Jevnlige holdningskampanjer
- Inkludere spørsmål om likestilling og ikke-voldelig konfliktløsning undervisningsmateriell
- Tilby behandling til partnere som utøver vold i hjemmet og seksualforbrytere
- Tett samarbeid med frivillige organisasjoner
- Engasjere medier og privat sektor for å bekjempe kjønnsstereotyper og fremme gjensidig respekt

Europarådet har etablert et eget organ (GREVIO) som skal overvåke at landene følger opp de forpliktelsene som ligger i konvensjonen.

## Soroptimister – en global stemme for kvinner!

Vår visjon og hele vårt arbeid fokuseres på å være en global stemme for kvinner gjennom bevisstgjøring, påvirkning og handling. Så også i denne sak, og da er det naturligvis påvirkning som er arbeidsmetoden.

Visste du at Soroptimist International of Europe (SIE eller Europaføderasjonen) har status som deltaker i Europarådet? Vår representant, Bettina Hahne fra Tyskland, er stadig en aktiv deltager og pådriver for å fremme arbeidet for kvinner og jenters rettigheter i dette organet. SIE la også ned et stort påvirkningsarbeid for å få Istanbulkonvensjonen vedtatt i 2011.

Men Istanbulkonvensjonen må ratifiseres for at den skal ha effekt, og det må informeres om konvensjonen slik at rettighetene er kjent. Her ligger et ansvar på soroptimistunionene i Europa. Når det nå viser seg at Norge enda ikke har ratifisert, er det en oppgave som Norgesunionen må sette fokus på fremover.

Regjeringen opplyste på sine hjemmesider i 2014 at målet da var å få ratifisert konvensjonen i løpet av 2015.

Regjeringen opplyser at den gir økonomisk støtte til andre land for at de skal være i stand til å ratifisere og å oppfylle sine forpliktelser. Det er vel og bra, men vi må passe på at konvensjonen også gjelder for kvinner i Norge.

Vi skriver nå juli 2016. Det er da dags å få ratifikasjonen på plass. Norgesunionen vil undersøke saken og forsøke å sette trykk på denne. ■



## Spiller det noen rolle hvilken eiendomsmegler du velger?

Å selge bolig eller fritidseiendom er en av livets store avgjørelser.

Vi er her for å gi deg den oppfølgingen og rådgivningen som gjør deg trygg på at du har valgt rett eiendomsmegler.

Når du selger bolig eller hytte gjennom oss får du med vår lokalkunnskap, faglige kompetanse og markedskunnskap.

Vår kombinasjon av lang erfaring og moderne verktøy gjør at vi kan nå ut til et bredt marked og flere potensielle kjøpere.

Møller & Partners AS består av tre dyktige eiendomsめglere som alle har et mål for øye: Å vise deg hvorfor vi er et naturlig førstevalg innen eiendomsめgling i Fredrikstad og på Hvaler.



**Henriette**

henriette@etm.no

tlf. 46 63 52 92



**Tormod**

tormod@etm.no

tlf. 40 41 79 35



**Dag Thomas**

dag.thomas@etm.no

tlf. 95 96 61 93



*Møller & Partners a/s*  
EIENDOMSMEGLERE MNEF

Stortorvet 5-7 | tlf. 69 36 70 70 | [www.etm.no](http://www.etm.no)

# Jenter og kvinner som bærere av familiens ære

AV DORA PONI LORO, BERGEN SOROPTIMISTKLUBB, GUVERNØRSUPPLEANT

Begrepet "ære" er stort og kan bety mangt i ulike land og kultur. Når man snakker om ære så tenker vi på det som gir oss integritet og verdighet, godt navn og rykte, heder og berømmelse. Og det motsatte som fratrar oss vår integritet er skam. Hva som gir man integritet og ære avhenger av kulturen og rolleidentiteten en til hver tid befinner seg i. Ære kan man oppnå ved å utføre en handling som gjør stort inntrykk på andre, eller som påvirker andre positivt. Ære brukes også til å vise respekt til høyere makter og tiltro til Gud.

Så hva mener jeg med "jenter og kvinner som bærere av familiens ære"?

I mange patriarkalske og religiøse samfunn knyttes kvinners oppførsel til seksuell ærbarhet. Det vil si, hvordan en oppfører seg og jenter kler seg for eksempel i det offentlige, har betydning for familiens ære, anseelse og respekt. Foreldre og den store familien har ofte noen normer og holdninger om hva som anses som akseptabel oppførsel for jenter og gutter. Barna får vite om disse helt fra de er små og i ungdomsalder blir grenser for hva som er akseptabel og ikke akseptabel atferd tydeligere. Jenter må være lydige og ærbødige, utøve selvkontroll og underkaste seg autoriteten til mennene i familien. Gutter blir ikke bærere av familiens ære på samme måte som jenter. De har mindre begrensninger og mer frihet til å gjøre det de vil. Deres oppførsel knyttes ikke ofte til familiens ære og de får rollen som utøvere av kontroll overfor søsken, nettopp for å ivareta familiens ære og anseelse.

Det er ikke ofte guttene i familien trives med denne rollen, men de gjør det for å være lojale mot kulturen, religionen og den store familien. Enkelte gutter kan også være ofre for denne kulturen fordi de også forventes å leve opp til familiens normer og bevare familiens ære selv om de kanskje ikke aksepterer det, men på grunn av frykten for å bli utstøtt, velger de å gjøre som familien ønsker og dermed leve et dobbelt liv. I det ene livet lever de opp til familiens forventninger om å passe på familiens ære og utøver kontroll over sine søsken. På denne måten viser de sin lojalitet til familien og styrker sin ære. I det andre livet godt skjult fra familien og eget miljø, prøver de å leve som de fleste ungdommer; ha kjæreste, feste og ha det gøy. Her ser vi at både gutter og

jenter opplever begrensning i sin frihet til å ta selvstendige valg. Men når jentene velger å bryte ut fra disse begrensninger, blir konsekvensene for store og fatale.

Loveleen Brenna skriver i sin bok Sangami at kvinners ære i mange patriarkalske landsbygdsamfunn ikke er likestilt med mannens. Mannens ære er sammensatt og har flere dimensjoner enn kvinnens, muligens fordi ære henger sammen med kjønnsrollemønsteret og kjønnsystemet. Selvstendige valg som strider mot kulturen for eksempel å ha et førekskapielig forhold, skilsmisse, å forelske seg i noen av samme kjønn, eller fra en annen kultur/sekt/religion kan oppleves som umoralsk og trusler mot familiens ære og får negative konsekvenser som misbruk, ekskludering fra eget miljø og vold. I ekstreme tilfeller kan det ende med drap.

Vi har hørt og lest mange historier rundt om i verden om kvinner som ble drept av familiemedlemmer på grunn av oppførsel familien mener har bragt skam og dermed "vanæret" de. I dokumentar filmen "Banaz a love story" av Deyah Khan, ble en 20 år kurdisk-britisk jente drept av menn i familien sin fordi hun hadde skilt seg fra mannen familien hadde giftet henne med og senere ble forelsket i en annen man familien ikke likte. Her hjemme i Norge ble Fahezeh Ahmadi, en kurdisk kvinne, drept i 2014 av sin mann i æres navn. I fjor ble en kvinne i India brent og nå i juli ble den pakistanske modellen og skuespilleren Qandeel Baloch drept. Det er mange flere andre kvinner som blir drept på denne måten og det kan lett oppfattes som at disse drapene begås bare av menn fra patriarkalske kulturer, men det er ikke tilfelle.

Samfunnsforsker Anja Bredal sa følgende i et intervju med VG om æresdrap; "krenkelse av mannens ære kan stå sentralt også når etnisk norske menn dreper. Det snakkes sjelden om kultur når man diskuterer den hvite manns vold og drap. Forskjellene mellom den hvite manns vold og minoritetsvolden er ofte ikke så stor".

Vold mot kvinner er komplekst og må bekjempes av alle folk og samfunn. Den rammer mange flere enn vi tror, og er særlig vanskelig å avdekke når den skyldes ære. Dette er på grunn av uvitenhet og tabuet knyttet til den.





I forordet til regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensinger på unges frihet skriver tidligere barne-, likestilling- og inkluderingsminister Inga Marte Thorkildsen følgende "Frihet til å elske den du vil, til å bestemme over egen kropp og frihet til å ta selvstendige valg, er sentrale verdier i vårt samfunn. Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensinger av unges frihet er uforenlige med disse verdiene".

I mitt 6 års yrke som sosionom på Empo-Flerkulturelt Ressurscenter, Kirkens Bymisjon har jeg møtt mange unge kvinner som lever i et krysspess mellom egen kultur og den norske kulturen. Noen er født her i Norge, andre kom som barn og vokste opp her og andre kom som ungdommer. De verdsetter verdiene Inga Marte nevner over og de ønsker å leve de ut, men de har også andre verdier som de har vokst opp med i familien og som er ofte i konflikt med samfunnets verdier. Noen av disse jentene lever det dobbelte livet jeg beskrev over og blir ofre for æresvold. Noen opplever sosial kontroll fra familien og eget miljø og deres frihet til et selvstendig liv begrenses. Vi jobber holdningsskapende og endrende med både foreldre og ungdommene gjennom samtaler og veiledning der vi tar opp temaer som f.eks. kjønnsroller, seksualitet, identitet, egenomsorg, valgfrihet og foreldrerollen. Målet vårt er å styrke jentenes selvbilde og selvtilit, bevisstgjøre guttene om deres holdning mot kvinner og hjelpe dem til å konstruere en annerledes maskulinitet som respekterer kvinners selvstendighet, stryke foreldrenes rolle og fremme alles tilhørighet i samfunnet.

Æresvold tar mange liv og med så mye uvitenhet og svikt fra samfunnet, kan dette forsette. Vi er nødt til å forstå denne type vold for å kunne kjempe imot den. Kulturforståelse er viktig å ha med seg.

Det er et paradoks at kvinner i tillegg til å være ofre for æresvold, kan være med og medvirke i utøvelsen av volden. De baksnakker og sprer mest rykter og sladder om jentene i miljøet, og er med å kontrollere, utestenger og påfører dem skyldfølelser og skam. Kvinner er på den måten ofre i dobbel betydning!

Som soroptimister og global stemme som jobber for å fremme kvinners stilling, må vi ikke glemme å få menn med på banen i bekjempelse av vold mot kvinner. La oss fortsette å bygge hverandre opp og gjennom vårt programområde "Educate, Empower and Enable" endre forholdene for jenter og kvinner internasjonalt. Vi ønsker ikke å havne opp der Madeleine Albright hevder "There is a special place in hell for Women who do not help other Women".

Derfor skal vi ikke tåle så inderlig vel, den uretten som ikke rammer oss selv. Vi må sammen ta et oppgjør mot denne type vold, uten å stigmatisere eller la det føre til fremmedfrykt.

Jeg avslutter med dette sitat fra intervjuet i NRK med Deeyah Khan.

"Som innbyggere i vestlige samfunn må livene til «brune» kvinner bety like mye som livene til hvite britiske, norske, franske, amerikanske kvinner, eller en hvilken som helst kvinne eller menneske, uansett kulturelle tilbøyeligheter". ■

Kilde:  
<https://www.nrk.no/ytring/kampen-mot-aeresdrap-1.10881857>  
Brenna, Loveleen Rihel: Sangami! Integrering og inkludering. Bokforlaget, 2004

# Å møte gjerningspersonen ansikt til ansikt...

For mange er det en helt umulig tanke å skulle snakke med den eller de personene som har gjort deg vondt, mens andre ønsker å møte gjerningspersonen ansikt til ansikt. Mange har erfart at det kan være et riktig tiltak for å komme videre i livet og få orden på kaotiske tanker, følelser og ubesvarte spørsmål.

AV GRO JØRGENSEN, INFORMASJONSSJEF, KONFLIKTRÅDET

Konfliktrådet får saker som går på alvorlig vold, voldtekt og andre lovbrudd der mennesker har vært utsatt for alvorlige skader og krenkelser. Disse møtene kalles ikke meklingsmøter, men tilrettelagte møter - siden det ikke er noe å "megle" om. Selv om det gis straff i rettsalen, er det mye som ikke "repareres" der og derfor kan det for noen være behov for konfliktrådsmøter ved siden av den vanlige straffesaksgangen.

Noen trenger å fortelle hva hendelsen har gjort med dem eller stille spørsmål som bare gjerningspersonen kan svare på. Mange voldtekter skjer mellom personer som kjenner hverandre fra før – og kanskje må de også forholde seg til hverandre i framtida. Da kan det være ekstra viktig å få snakket sammen i trygge omgivelser med meklere til stede. Det er også anledning til å ha med seg støttepersoner inn i møtet.

## Vold i nære relasjoner

En lørdagskveld topper det seg for et foreldrepar som slåss og bråker så mye at naboer tilkaller politiet. Det ender med anmeldelse og besøksforbud for mannen i familien. Hvordan skal de to forholde seg til hverandre i etterforsknings-tiden? Barna skal være sammen med begge, praktiske gjøremål blir vanskelige på grunn av besøksforbudet, regninger skal betales osv.

I en annen familie må også politiet inn, men selv om det er et høyt konfliktrådsnivå, er det likevel ikke slik at saken tas til retten. At statistikken viser en høy grad av henleggelse i slike type saker, betyr ikke at politiet ikke tar sakene alvorlige, men her blir det ofte ord mot ord.

Konfliktrådet er en mulighet i begge tilfeller – og også i alvorlige familievoldssaker som skal til retten, kan saken gå parallelt i konfliktrådet.

I noen tilfeller kan konfliktrådet være den arenaen som partene trenger for å snakke sammen – uansett om det har vært vold inn i bildet eller ikke. Konfliktrådet driver ikke terapi, de etterforsker ikke – men er gode til å legge til rette for folk som bør snakke sammen. Mekleren er upartisk og leder møtet.

## Det som ikke skal skje...

Mens det i rettsalen jobbes med reaksjoner på det som har skjedd i fortid, har konfliktrådet mer fokus på det som ikke skal skje i framtida. Mens tradisjonell strafferett spør hvilken lov som er brutt, hvem som har brutt loven og hva fortjener de, så vil konfliktrådet med sin metode «gjenopprettende prosess» spørre hvem er skadet, hva er deres behov og hvem kan fylle de behovene. Hovedmålet for den eller de som er slått, er at volden skal stoppe.

Konfliktrådet har ca. 550 meklere over hele landet. Mange av dem er godt erfarne på slike saker. De vet også at når det handler om vold i nære relasjoner, er det forbundet med skam. Det er skammelig å være den kjæresten som ikke går, å være den pappen som slår eller være den ungen som vokser opp i en voldelig familie. Ikke minst derfor er det viktig for konfliktrådet å gjøre et godt forarbeid før partene møtes i retten. Partene skal trygges på at her skal de få si det de vil – og tenke gjennom hva de ønsker skal komme ut av møtet. Det er vanlig at det holdes flere møter i denne type saker.

## «Dette er ikke bra for deg»

Holdninger fra venner og familie til fornærmede om at slike møter «ikke er bra for deg» er konfliktrådet vant med. Antagelig er det bare hovedpersonen selv som kan vite hva han eller hun trenger! Når konfliktrådet får henvendelser om møter i slike alvorlige saker iverksettes grundige forberedelser med blant annet for-samtaler med begge partene. Et tilrettelagt møte skal være trygt og forutsigbart.

Det passer ikke for alle, men de som vil bør få en mulighet. Målet er heller ikke at partene skal bli enige, men begge skal få komme til orde, lytte til hverandre og kanskje avklare hvordan de skal forholde seg til hverandre i framtida. Forskning viser også at tøffe møter som dette, kan være et viktig bidrag i bearbeidelsen av det som har skjedd – og at det kan være lettere å komme seg videre.

[www.konfliktraadet.no](http://www.konfliktraadet.no) ■



# Løsningen kan finnes i konfliktrådet

Hvis du havner i en konflikt, hva er viktigst da? Å vinne – eller komme fram til en løsning begge kan godta? Ved en uenighet er det ikke bare selve konflikten som skal løses – også forholdet mellom de som er uenige må repareres. Det er slitsomt å ikke hilse på naboen, ha en konflikt mellom de du burde vært i familieselskap med – eller ikke komme i kontakt med dem du trenger å snakke med. Konfliktrådet kan være et alternativ for å få ordnet opp. AV GRO JØRGENSEN, INFORMASJONSSJEF, KONFLIKTRÅDET

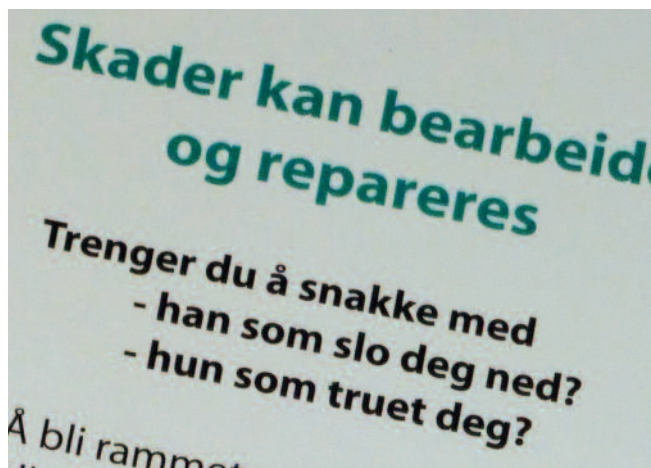


Meklere i konfliktrådene i Norge kurses i saker som dreier seg om vold i nære relasjoner. Her er det Ethel Fjellbakk, leder av Konfliktrådet i Østfold, som underviser. (Foto: Gro Jørgensen)

Konfliktrådet bruker mekling og dermed dialog – slik at de som møtes ansikt til ansikt får innsikt i hverandres handlinger, synspunkter og følelser. Samtalen blir litt annerledes og kanskje mer konstruktiv når det er med en mekler som ikke er dommer eller terapeut, men kun er der for å lede prosessen, stille spørsmål og hjelpe partene til å se om det er noen mulighet for felles avtale. Konfliktråd er frivillig og er en gratis statlig tjeneste. 22 konfliktråd i landet med 550 meklere gjør at de fleste meklingsmøter holdes i partenes hjemkommune. Det tar 2–3 uker fra saken meldes inn til møtet avholdes.

## Gjenopprettende prosess

Konfliktrådet jobber etter prinsippet om Restorative Justice (RJ) som er «gjenopprettende prosess» på norsk. Hensikten er å gjenopprette mest mulig av den skaden som er oppstått. Det kan skje ved at partene møter hverandre og blir enige. Konfliktrådet har to bein å stå på – den ene er lovbrudd som kommer fra politiet – og da er det saker som omhandler vold, trusler, innbrudd, skadeverk, mobbing og tyverier. Gjerningspersonen møter offeret, snakker om det som har skjedd, hvordan situasjonen er i dag – og tiltak for å kunne reparere skaden. Det kan være alt fra økonomiske avtaler, til arbeidsavtaler og forsoningsavtaler.



Å møtes ansikt til ansikt med gjerningspersonen kan være til hjelp for bearbejdelser av vonde hendelser. Konfliktrådet kan arrangere slike

I sivile saker kan hvem som helst kontakte konfliktrådet som igjen tar kontakt med den andre parten og spør om han/hun kan tenke seg å møte. Sivile saker kan være uenighet i forhold til naboer, familie, arbeidsplassen eller andre. Sakene kan dreie seg om veier, snømåking, støy, lukt, rykter, trær, sjikanerende oppførsel, ødeleggelse og mye mer.

## Ingen vinnere eller tapere

Konfliktrådene har 8000-9000 saker i året. Brukerundersøkelser viser at de fleste er godt fornøyd med det de får ut av møtet – som ledes av en eller to meklere. I møtet får alle mulighet til å fortelle om sine opplevelser, reaksjoner og følelser rundt det som er skjedd. Det er partene selv – og ikke meklere – som kommer med forslag til hva som skal stå i en eventuell avtale. I sivile saker kan partene avtale en angrefrist dersom de ønsker det – eller de kan avtale å møtes flere ganger. I straffesaker er det en ukes angrefrist på avtalen. Der «jussen» har regler og dommere, så er det partene i meklingsmøtet selv som ser på muligheten for å bli enige. Ved at de eventuelt blir enige om en avtale, så kåres ingen vinnere eller tapere – og det ofte blir lettere å forholde seg til hverandre i framtida.

[www.konfliktraadet.no](http://www.konfliktraadet.no) ■

# Krisesenteret

For et par uker siden besøkte en gruppe fra Sandnes soroptimistklubb Krisesenteret i Stavanger. Krisesenteret ligger bak en anonym fasade i et rolig nabolag. Fra utsiden er bygningen lik de andre i nabolaget. Her kan vi gå forbi flere ganger uten å tenke over hva som skjuler seg på innsiden.

AV HANNA JAATUN HEIGRE OG KAROLINE REILSTAD, SANDNES SOROPTIMISTKLUBB

Innenfor dørene er det derimot tydelig hvor vi er. Flere låste dører sluser oss inn. På innsiden er et eget rom til monitører for de mange overvåkingskameraene som er på utsiden. Adressen er hemmelig. De som kommer her for første gang blir hjulpet til rett sted av politi og taxisjåfører, eller de har

ringt først og fått hjelp til å finne frem. De som jobber på Krisesenteret ønsker å være anonyme. Det er en grunn til disse sikkerhetstiltakene. Noen ganger finner voldsutøveren frem til Krisesenteret. Både de som bor der og de som jobber der opplever å bli truet. Heldigvis har de godt sam-



## FAKTA

Det første norske krisesenteret åpnet i Oslo i 1978. Krisesenteret i Stavanger åpnet i 1980.

Driften var tidligere basert på frivillige hjelpere og donasjoner. Siden 2009 har det vært lovpålagt at kommunene skal sørge for et krisesentertilbud for personer som har vært utsatt for vold eller trussel om vold i nære relasjoner. Der skal være krisesentertilbud både til kvinner og til menn. I Stavanger ligger krisesenteret for menn på en annen adresse enn det for kvinner. Det er nå stat og kommune som dekker driftskostnader og lønnskostnader ved krisesentrene. I tillegg har Krisesenteret i Stavanger en egen stiftelse som bidrar til det som ikke dekkes av det offentlige. Pengene i stiftelsen kommer fra donasjoner.

Det å være trygg er et primærbehov. De fleste av oss regner det som en selvfølge. Likevel viser tallene at en av fire kvinner i Norge opplever å bli utsatt for vold i nære relasjoner. Det er skremmende. Årlig utsettes mellom 75.000 og 150.000 mennesker i Norge for vold i en nær relasjon. 6000 - 8000 mennesker benytter årlig krisesentertilbudene og/eller anmelder forholdet til politiet.

På verdensbasis er vold mot kvinner og vold i nære relasjoner et så omfattende problem at en studie fra Verdensbanken konkluderte med at dette utgjør en global helsetrussel på linje med hiv/aids og kreft. Vold i nære relasjoner er også et problem for samfunnet. Den enkeltes mulighet til å delta aktivt i samfunnet reduseres, noe som kan føre til isolasjon, økonomiske problemer og arbeidsledighet.

arbeid med politiet, som er raske til å rykke ut. Alarmen går fort når kameraene viser menn som oppholder seg utenfor. De som er inne på Krisesenteret skal være trygge.

I det vi kommer blir en nyankommet bruker hjulpet på legevakten av en av de ansatte. Vi blir geleidet inn, gjennom flere solide og låste dører. Vi får høre om arbeidet på Krisesenteret. Vi hører om mødre og barn som ankommer i taxi om natten. Barn som ikke har med seg annet enn pysjen de går i. Vi får høre om kvinner som kommer med politiet fra lokale flyktningmottak og som har alle eiendelene sine med seg i en plastpose. Hit kommer kvinner og barn i alle aldre og fra alle samfunnslag.

I kjelleren på Krisesenteret er et lite lager av klær som kommer godt med. En lokal butikk har donert en mengde vinterjakker som de ikke hadde solgt. De kom godt med i vinter. Der er stabler av truser. Det går mange av dem. Nå må de snart kjøpe flere. Og så trenger de sommerklær nå som det er varmere i været. Sommerklær i flere størrelser til brukere i flere aldre og størrelser. Og vi får høre om jakkene og skolesekkene som barna på senteret fikk ved skolestart i fjor, fra pengene Sandnes soroptimistklubb samlet inn i 2015.

Vi blir vist rundt og får se mottaksrommene, som er første stoppested for nye brukere. Rommene har familiekøyeseng, en lenestol og en liten tv. På sengen ligger håndkle, små flasker med såpe og en liten tannkost med tannkrem. Det er rent og ordentlig, med solide møbler. Men, vi er bak flere låste dører og er tilbaketrasket fra vinduene og følelsen av å være innestengt er påtagende. Mens kvinnene og barna er i mottaksrommene gjøres vurderingen om hva som skal skje videre.

De som skal bli på Krisesenteret for en periode kommer videre opp til bo-området. Her er rom av forskjellige størrelser. Noen kvinner kommer alene, noen har med seg flere barn

og trenger derfor litt mer plass. Der er felles kjøkken, og oppholdsrom for bare voksne og oppholdsrom med leker til barna. Der er utgang til balkong. Men, den er låst av. Møblene må skrus fast før balkongen kan åpnes for bruk. Strategisk plasserte vegger og planter må også til for å sikre at ikke brukerne kan bli sett utenfra. Sikkerheten er godt ivaretatt.

Det er sterkt å være på besøk og forstå grunnen til at dette er nødvendig. Brukerne på Krisesenteret lager egen mat og passer egne barn. Men, to ganger i uka arrangeres felles måltid. Husøkonomen lager da mat til alle. I en stue står et piano. Krisesenteret samarbeider med en student som jobber med musikk som tilnærming til mennesker i traumer.

Underveis treffer vi noen av brukerne. Kvinner i ulike aldre, og barn. Noen helt små barn. De som jobber på Krisesenteret er veldig hyggelige, og det er åpenbart at det gjøres mye for å gjøre en vanskelig situasjon så grei som mulig for dem som søker tilflukt der. Det er også åpenbart at å være inne-låst bak flere sikkerhetssluser i et lite familierom med køyeseng må være slitsomt, både for kvinner og barn. Men, de er her fordi alternativet er verre.

Rett før vi skal gå får vi en gladmelding fra de som reiste på legevakten. Barnet i magen har det bra. Kvinnen som nettopp hadde kommet inn har ikke mistet barnet hun er gravid med. Vi puster lettet ut. Og kjenner samtidig på frustrasjonen og fortvilelsen over at noen kan utøve vold mot partneren sin, mot en blivende mor, mot sitt fremtidige barn.

Siden 2015 har det lokale Krisesenteret vært en hjertesak for Sandnes soroptimistklubb. Vi har fått besøk fra Krisesenteret for å lære mer om arbeidet de gjør der og vi har vært på besøk og sett hvordan de har det. Vi samler også inn penger til Krisesenteret. ■

## Sarpsborg soroptimistklubb med stand på byens 1000-årsmarkering

TEKST/FOTO: BJØRGUNN SIVESIND STREBEL

Sarpsborg krisesenter er Sarpsborg soroptimistklubbs klubbprosjekt. De har et viktig tilbud for kvinner (og menn) i vårt område. Under byens 1000-årsjubileumsmarkering 3. juni 2016 deltok klubben med stand til inntekt for formålet. Vi hadde også oppslag med informasjon om krisesenteret. Det er viktig at krisesenterets tilbud blir kjent i befolkningen.





# Info fra krisesenter

Krisesenter for Sunnmøre er et lavterskeltilbud, tilgjengelig for kvinner, menn og deres barn som er utsatt for vold i nære relasjoner. AV CECILIE RØNSTAD TEUNISSEN, ÅLESUND

Tilbudet gjelder også de som er utsatt for menneskehandel, tvangsekteskap og kjønnslemlesting. At vi er et lavterskeltilbud betyr at voldsutsatte personer kan ta kontakt direkte ved behov og tilbudet er gratis. Hjelpebehov blir avklart uavhengig av kommunetilhørighet og oppholds-status i Norge. I tillegg til å være et trygt oppholdssted kan man motta tjeneste som dagbruker. Vi kan tilby støtte, råd og veiledning. Dette tilbudet er rettet både mot tidligere beboere, og mot voldsutsatte som av ulike årsaker ikke har behov for, eller ikke ønsker, å bo på et krisesenter.

Vold i nære relasjoner innebærer at en person blir utsatt for krenkende handlinger av noen de kjenner godt – veldig ofte er dette ektefelle, samboer, kjæreste eller foreldre.

Per Isdal har den mest kjente definisjonen på vold i Norge: **«Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.»**

Det å være vitne til vold er like skadelig som det å være direkte utsatt. For eksempel kan det være like skadelig for et barn å se mor bli krenket, som for kvinnen selv.

Rapporteringen fra krisesentertilbudene i 2015, (Bufdir), viser at det bodde 1786 kvinner og 1570 barn på krisesentrene i Norge i fjor. Samt 2447 dagbrukere.

94% av beboerne hadde vært utsatt for overgrep gjentatte ganger før de søkte hjelp på et krisesentertilbud. 65% hadde vært utsatt for overgrep i en periode på mer enn ett år. For 8 av 10 voksne beboere er voldsutøveren nåværende eller tidligere ektefelle/samboer eller kjæreste. Barna hadde nesten alltid en nær relasjon til voldsutøveren. For 81% av barna var voldsutøveren far, og for 12% var voldsutøveren stefar.

Krisesenter for Sunnmøre dekker 18 kommuner; Ålesund, Vanylven, Sande, Herøy, Ulstein, Hareid, Volda, Ørsta, Ørskog, Norddal, Stranda, Stordal, Sykkylven, Skodje, Sula, Giske, Haram og Sandøy. Krisesenter for Sunnmøre er delt i to, et senter for menn og barn, og et for kvinner og barn.

Krisesenter for Sunnmøre, avdeling kvinner og barn har omtrent 50 kvinner og 60 barn boende hvert år, fordelt på ca.

2500 overnattingsdøgn. Vi har hovedsakelig beboere fra Sunnmøre, men vi vektlegger fritt krisesentertilbud – og vi tar derfor også imot beboere fra andre deler av landet.

Vårt arbeid er å være et trygt sted hvor kvinnene føler seg sett og hørt, og et sted hvor de kan få råd og veiledning når de har levd med vold i nære relasjoner. Alle får tilbud om en time gratis advokatbistand. Vår oppgave er også å koordinere kontakt med andre tjenester. Vi har tett samarbeid med Nav, Politi, advokater, barnevernet, fastlege, legevakt, overgrepsmottak, familievernkontor, boligkontor og psykisk helsevern.

Vi har ofte barn boende hos oss. De får på lik linje med kvinnene sin egen primærkontakt. Vi ønsker å informere barna om hvor og hvorfor de er her, i tillegg til å ha jevnlige samtaler. Barnevernet er ofte involvert, enten før de kommer til oss, eller vi oppretter kontakt når det er grunn til bekymring for barna.

Det å bli tatt med til et krisesenter kan oppleves dramatisk for barn. Vi ser at mange barn må bytte skole eller barnehage av hensyn til sikkerhet og avstand, og i tillegg må de kanskje flytte vekk fra venner og familie. Vi vektlegger å gjøre oppholdet hos oss så godt som mulig. Frivillige i Redd Barna er med på å gi tilbud om aktiviteter i eller utenfor huset.

Det er ikke lov å innta rusmidler eller være overstadig ruset under opphold hos oss. Det er viktig at barna og de andre kvinnene som bor her er trygge. De som har rus og/eller psykisk helseproblem vil få hjelp av oss så sant de er i stand til å nyttiggjøre seg av tilbudet.

Uansett hvilken historie et menneske har, uansett personlighet og problemer; alle kvinner fortjener et liv uten vold!

## BLIR DU UTSATT FOR VOLD? RING:

**Krisesenteret for Sunnmøre,**  
avdeling kvinner og barn 701 63 333

**Krisesenteret for Sunnmøre,**  
avdeling menn og barn 907 07 433

**Lik oss på facebook:**

[www.facebook.com/KrisesenterForSunnmore](http://www.facebook.com/KrisesenterForSunnmore)

# Aktive soroptimister deltar i FN møte i Wien

Tema for CCPCJ (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) møte i Wien i mai 2016 var «strafferettslig respons for å hindre og forebygge terrorisme i alle former og manifestasjoner».

AV DORA VRDLOVEC OG MARTINA GREGLER, WIEN

I verden i dag er det økende fokus på voldelig ekstremisme og terrorisme og hva kan gjøres for å motarbeide dette. På tross av relasjonen mellom ekstremisme og kjønnsbasert vold, blir ikke verdien av å inkludere kvinner i aksjoner som søker å redusere terrorisme verdsatt.

På CCPCJ møtet hadde SIs FN representanter i Wien, Dora Vrdlovec og Martina Gredler, ansvar for å skape oppmerksomhet om dette feltet. Både Dora og Martina har jobbet sammen med andre NGOs for å organisere debatter som viser viktigheten og verdien ved å inkludere kvinner i arbeidet for å eliminere voldelig ekstremisme og terrorisme.

## «Women and Terrorism» ved Dora Vrdlovec

Ettersom voldelig ekstremisme og terrorist radikaliserings fremdeles blir betraktet som menns område, blir spørsmålet om kvinnelig terrorist radikaliserings karakterisert med fordommer og misoppfatninger.

Ved krenkelse av menneskelige rettigheter som rett til å leve, rett til sikkerhet, frihet til å uttrykke seg, til religion, rett til beskyttelse av privat- og familieliv, kan dyp isolasjon og eksklusjon føre kvinner på vei til voldelig radikaliserings. Fokuserert på kvinners rolle i terrorisme diskuterte talerne Nasra Hassan og Dolgor Solongo kvinners rolle i terrorisme under forskjellige aspekter.

**Nasra Hassan** (direktør International Relations, Association of Austrian Peace-Keepers) fortalte tilhørerne mange eksempler fra sitt arbeid som FNs fredsmegler og uttalte at «der er utallige forbindelser mellom lands dårlige sikkerhetsstyrer og desperasjon av mangel på rettferdighet som må tas hensyn til når kvinner deltar i terrorisme».

**Dolgor Solongo** (UNODC, Leder av «terrorism prevention program») konkluderer med at kvinner er «agent» for forandring og har en sterk positiv rolle i fredsbygging og konfliktløsningssaker.

Ordstyrer **Cindy Smith** (Direktør UNICRI = United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute) og er Soroptimist, poengterte hvor viktig NGOs aktivitet mot terrorisme er.

## Women Meeting the Challenges of Violent Extremism ved Martina Gredler

I denne debatten diskuterte **Lilian Hofmester** og **Alexa Greenwald** kvinners rolle i tidlig gjenkjenning og respons ved tegn på radikaliserings innen familien og i samfunnet. **Lilian Hofmester**, (medlem i CEDAW = Committee on the Elimination of All forms of Discrimination against Women. Hun er en ledende østerrisk ekspert innen fremgang av kvinners rettigheter, kvinners vei til rettferdighet og spesielt eliminering av diskriminering av kvinner).

Hun mente at det er en dyp forbindelse mellom organisering av kriger-samfunn og patriarkstyre. Patriarkstyre er «strukturen bak strukturene» og kan beskrives som gamle menns regler. Det fungerer ved å danne urettferdige hierarkier og drive med ekskludering og dette skaper **krig istedenfor fred!**

Hennes konklusjon var at hjelp fra CEDAW komiteen, borgerlig samfunn og Human Rights NGOs **gir fred i stedet for krig!!!**

**Alexa Greenwald**, (programleder ved Mothers Schools Against Extremism, Women Without Borders).

Hun er forsker og fortalte at hun hadde spesialisert seg på samfunnspolitikk og ungdoms kriminalitet med fokus på hvordan samfunnets manglende investering påvirket ungdommens utvikling. Dette ledet henne til feltet for ungdoms radikaliserings og hennes engasjement i den innovative Mothers School.

Women without Borders bygger kvinners dyktighet gjennom utdanning, samarbeid og selvtillit til å gjenkjenne tidlig signal på radikaliserings hos sine barn. Nøkkelverktøy for å opparbeide en kvinnelig kraft base i land berørt av voldelig ekstremisme.

Mothers Schools er implementert i Tadjikistan, Pakistan, India/Kashmir, Nigeria, Indonesia og Zanzibar. Modellen ble satt i gang i Belgia og Østerrike i 2015 og skolen blir nå kjørt i England. Å bringe Mothers School til Europa er neste steg mot målet å skape en global Mothers School bevegelse, ved å spre modellen til alle samfunn berørt av voldelig ekstremisme og etablere en felles front av forberedte familier-medlemmer. ■

# Vennskap er knyttet med SI Cape of Good Hope Club, Cape Town

AV GRETHE SØRENSEN, RINGERIKE SOROPTIMISTKLUBB

Som ferierende i Sør Afrika tok jeg kontakt med *Tamara Rennie* fra SI Cape of Good Hope Club, Cape Town, som er ansvarlig for ett av prosjektene jeg fant på nettet; Saartjie Baartman Garden Project. Tamara er medlem av klubbens Social- and Hospitality-komité. Jeg spurte om jeg kunne komme på besøk i klubben, men deres første møte var i august så det passet dessverre ikke. Jeg fikk svar med en gang om at hun og *Trunell Morom*, Immediate past president, nå sekretær i klubben, på kort varsel kunne møte meg på hotellet vi bodde på, Table Bay Hotel i CT. Klubbens president *Maxine Ward-Cox* sendte meg en hyggelig mail og beklaget at hun ikke hadde anledning, men hun sendte de beste hilsener til Norgesunionen og alle norske Soroptimister. Jeg overbrakte også hilsener fra Norgesunionen som jeg mottok fra Unionspresident *Kirsti Guttormsen*.

Det ble et meget hyggelig møte, *Tamara Rennie* og *Trunell Morom* kom gjennom øsende regnvær og i rushtrafikk, Trunell direkte fra jobb og Tamara på vei til en konsert, men de tok seg god tid og vi hadde en hyggelig kveld sammen. Det er derfor en glede for meg å kunne informere litt om SI Cape of Good Hope i Cape Town og deres prosjekter. Klubben har i dag 25 medlemmer. Det finnes 7 andre klubber i Sør-Afrika - SI Johannesburg, SI Pretoria-Tshwane, SI Grahamstown, SI Durban, SI Port Elizabeth, SI Mafeking og SI kong Sabata Dalindyebo i Umtata. Alle er gruppert under SI Sør Afrika.

De holder sine klubbmøter første lørdag i hver måned. Jeg spurte om hvorfor de valgte lørdag som møtedag, noe som ikke er så vanlig hos oss, og det var to grunner til det. Det blir tidlig mørkt om vinteren og det er ikke så trygt lenger for en kvinne å kjøre alene om kvelden, spesielt ikke for eldre kvinner. De starter møtene kl. 14.00 med en kopp te (som to vertinner gjør i stand etter tur) og begynner møtene kl. 14.30. Presidenten ønsker velkommen og ber alle om å gjenta Soroptimist appellen etter henne. De tenner ett lys. Deretter er det foredrag med et tema som er knyttet til et av prosjektene eller et emne som er relevant for kvinner og barn. Møtet avsluttes med klubbsaker. På mitt spørsmål om 5 minutt og dikt så viste det seg at de ikke har disse faste postene, men var veldig interessert i hvordan vi praktiserte det, og spesielt et dikt kunne de gjerne tenke seg. Det ville jo være hyggelig for oss om dette flotte innslaget på våre møter kunne bli fast på deres møter også.

Jeg fikk høre om flere av klubbens spennende prosjekter og de har en prosjekteier for hvert prosjekt. Presidentene i alle klubbene i Sør Afrika har sitt eget President-prosjekt som gjennomføres i løpet av president-perioden på 2 år.

## Prosjektet Garden of Serenity

I en forstad til Cape Town, Atholne, ligger Saartjie Baartman Home – et hjem for mishandlede kvinner og deres barn hvor det til enhver tid bor rundt 70 kvinner og barn. Soroptimist-



Fra venstre: Tamara Rennie, Grethe Sørensen (med notatblokk/gave fra klubben i CT) og Trunell Morom (med blomsterhilsen til klubben i CT).







Bildet fra Garden of Serenity viser fra venstre Isaac som arbeider der, Soroptimisten Merlyn Segal som er medlem i komitèen Social- and Hospitality. Hun var President i SI Cape of Good Hope for ca 15 år siden og har akkurat passert 80 år! Til høyre Tamara Rennie, prosjektleder.

ene har etablert og vedlikeholder en hage/park på dette hjemmet. Kvinner i alle aldre og fra alle samfunnslag kommer til Saartjie Baartman med sine barn og de kommer når som helst på dagen eller natten når de har en sjanse til å flykte fra sine brutale ektemenn. Menn har ingen adgang til hjemmet eller til parken. Kvinnene og barna får lov til å bo på hjemmet i 3 måneder. Det arrangeres rådgivning mellom kvinnen og hennes mann og hun får hjelp til en ny start i livet uten ektemannen. I denne vakre hagen som Soroptimistene har ansvaret for gir det kvinnene en mulighet til å sitte stille og bare nyte den fine hagen – derav navnet «Garden of Serenity»/«Hagen som gir sinnsro».

Andre pågående prosjekter som jeg gjerne deler med dere:

#### - Future Seminar for Grade 11 Girls

Dette prosjektet også kalt «The Day» er Trunell Moroms prosjekt som de etablerte i hennes presidentperiode. Klubben arrangerer et dagsseminar en gang i året for 100 skolejenter



Bukser og bind.



Jenter på Future Seminar – «The Day».

fra skoler i Cape Town som alle går i 11. klasse (16–17 år gamle) som betyr at de har ett år igjen før endt skolegang. Prosjektet er sponset av en av de store dagligvarekjedene, PicknPay. Programmet fokuserer på selvutvikling og omfatter emner som «Dare to Dream», «Self Defence – why I shall still be alive when I reach twenty one», «Dressing for Success», «My Sexuality» og «The Network and Me – using social media». De har også en Career Faire (utdannings og yrkesmesse) hvor jentene får informasjon om ulike yrker og steder hvor de kan studere.

For Trunell Morom sitt President-prosjekt i fjor skaffet de midler til å få sydd og distribuert sanitetsbind til flergangsbruk. De pakket poser med truser og bind til 180 skolejenter. Det er over 4 millioner jenter i Sør-Afrika som er hjemme fra skolen en uke hver måned fordi de ikke har råd til å kjøpe bind.

#### Lourier Primary School Library

Det sørafrikanske Undervisningsdepartementet gir ikke lenger støtte til bibliotekene på skolen. Klubben etablerte et bibliotek i Lourier Primary School for ca. 5 år siden og de betaler nå en bibliotekar som driver biblioteket 3 dager i uken. Skolen ligger i et veldig fattig område hvor mange av foreldrene ikke har arbeid, og hvor det er mye narkotika- og alkoholmisbruk, samt mange gjenger.

Mange av barna hadde aldri vært på et bibliotek og har aldri kunnet ta med bøker hjem for å lese. Barna får nå låne med seg bøker hjem og noen leser også for sine foreldre som selv har svært lite utdanning. Noen Soroptimister besøker jevnlig skolen for å lese for grupper av barn. ■

# Helsekonsekvenser av vold mot kvinner

Holdningene til vold mot kvinner har endret seg mye de siste tiårene, både i Norge og internasjonalt. FN karakteriserer vold mot kvinner og barn som et brudd på menneskerettighetene og krenkelse av menneskeverdet. AV MARIE FLEM SØRBØ, ÅLESUND SOROPTIMISTKLUBB

Vold og overgrep skjer i alle deler av verden og i alle samfunnslag. Forekomsten er stor også i Norge, og kvinner har en større totalbelastning av vold og overgrep enn menn, med store konsekvenser for deres helse og livskvalitet. Voldutsatte opplever ofte flere typer vold, og overgrep utsatte barn har stor risiko for å oppleve nye overgrep som voksne. Vi vet at vold kan forebygges. Det er hevet over tvil at tidlig intervensjon og forebygging av vold vil gi en betydelig gevinst for kvinners og barns helse- og livskvalitet, på kort og lang sikt. Forskning viser at screening for vold øker sannsynligheten for å avdekke vold, og gir en god mulighet til tidlig intervensjon. Det er viktig å bruke den økte kunnskapen vi har fått de siste tiårene. På den måten kan vi aktivt forsøke å bryte en negativ spiral.

Jeg disputerte 15. april 2016 for Ph. D. graden i samfunnsmedisin ved NTNU. Temaet var helsekonsekvenser av vold mot kvinner. I første delen av min forskning så vi på hvor mye vold og hvilken type vold norske kvinner er utsatt for. Videre studerte vi sammenhengen mellom vold og henholdsvis fødselsdepresjon og amming. Psykisk vold har generelt vært lite studert, vi ønsket derfor å inkludere psykisk vold i våre studier. Forskningen er basert på den norske mor- og barnstudien som omfatter 95.000 kvinner. Undersøkelsen er gjennomført i årene 1999–2008. Kvinnene i mor og barn studien er ca. 30 år og høyt utdannet.

Avhandlingen omfatter tre store studier. Ca. 65000 kvinner deltok i vår første studie. Av disse oppga 32 prosent å ha



Marie Flem Sørbø disputerte 15. april for graden Ph.D. i samfunnsmedisin ved NTNU. Tittel på avhandling: Prevalence of abuse reported by pregnant women – impact on postpartum depression and breastfeeding. A prospective population-based analysis in the Norwegian Mother and Child Cohort Study. Hun er lege ved Ålesund sjukehus. Foto: Anniken Karlsen

vært utsatt for vold (psykisk, fysisk og/eller seksuell) en eller annen gang i livet. 20 prosent av kvinnene var utsatt for vold som voksen og 19 prosent som barn (<18 år), og 6 prosent hadde opplevd vold både som voksen og barn. Ca. 30% av de som rapporterte voldserfaring enten som barn eller voksen hadde opplevd minst to typer vold. Psykisk vold var vanligst rapportert både blant voksne og barn, og kjent voldsutøver var vanligst. (Sørbø et al. BMC Public Health 2013, 13:186).

I den andre studien deltok ca. 54000 kvinner, hvorav 11 prosent rapporterte fødselsdepresjon. Fødselsdepresjon er negativt for mor og kan påvirke barna negativt. Det er derfor viktig å vite hvilke risikofaktorer man skal se etter for å kunne gi tidlig intervensjon. Resultatene fra studien viste at alle typer vold (psykisk, fysisk og/eller seksuell) ga økt risiko for å rapportere fødselsdepresjon. (Sørbø et al. BMC Pregnancy and Childbirth 2014, 14:316).

## Her er noen av funnene:

- Kvinner som hadde opplevd vold fra en person de kjenner har 80 prosent større sannsynlighet for å få en fødselsdepresjon enn de som ikke har blitt utsatt for vold.
- Kvinner som har vært utsatt for vold av en de ikke kjenner har 50 prosent større sannsynlighet for å få en fødselsdepresjon enn de uten voldserfaring.
- De som rapporterte kombinasjon av flere typer vold har større risiko for å få fødselsdepresjon enn de som hadde opplevd én type vold.

Amming gir positive helsegevinster både for mor og barn. Det er derfor viktig å ha kunnskap om hvilke faktorer som bidrar eller hemmer amming. Anbefalingene fra helsemyndighetene er at mødre bør fullamme i seks måneder, og fortsette ammingen til barnet er ett år. WHO's anbefaling er å amme barnet til det er to år. Nesten alle, 98,8 prosent, av mødrene i Mor- og barnundersøkelsen startet å amme barna sine, og 80 prosent ammet fortsatt da barna var seks måneder gamle. Sammenhengen mellom amming og vold har hittil vært lite undersøkt. Vår studie er en av de største internasjonalt som ser på sammenhengen mellom vold og

amming. Den inkluderte ca. 54000 kvinner. (Sørbø et al. *BMJ Open* 2015;5:e009240.).

#### Her er noen av funnene:

- Dette er en av de første studiene som viser at også psykisk vold slår ut, alene eller sammen med andre typer vold, i spørsmål om hvor lenge kvinner ammer barna sine.
- Kvinner som ble utsatt for seksuell vold som barn har 22 prosent større sannsynlighet for å slutte å amme før babyen er fire mnd.
- Kvinner som har blitt utsatt for en eller flere typer vold som barn har 41 prosent større sannsynlighet for å slutte med amming før det har gått fire måneder.
- Kvinner som har blitt utsatt for vold i løpet av de siste 12 månedene, har 40 prosent større sannsynlighet for å slutte å amme før det har gått fire måneder.

- Kvinner som har blitt utsatt for vold fra en kjent person, har 28 prosent større sannsynlighet for å slutte å amme før det har gått fire måneder.
- NTNU-studien viser at kvinner som har vært utsatt for vold siste 12 måneder har 40 prosent større sannsynlighet for å slutte å amme før babyen er fire måneder.
- Kvinner som har vært utsatt for tre typer vold (seksuell, psykisk og/eller fysisk) har nesten 50 prosent større sannsynlighet for å slutte å amme enn de som ikke har vært utsatt for vold.

I 2015 ble det vedtatt nye retningslinjer for fødselsomsorgen. Nå skal alle jordmødre, leger og helsesøstre spørre gravide om de har vært utsatt for vold. Det er viktig for å avdekke fødselsdepresjon. Det er også viktig for å hjelpe flere kvinner til å amme. ■

## Kjolesalg på Gjøvik

AV ELSE NORDVIK SOLBERG, GJØVIK SOROPTIMISTKLUBB



Etter fjorårets suksess med et flott kjolesalg som innbrakte kr 27 000 til Utdanningsfondet, satset vi friskt på ny runde i år. Vi trodde vel at vi ikke kunne komme i nærheten av samme resultat siden vi i fjor hadde salg på nattåpent i Gjøvik, samt 2 dager etter dette.

I klubben har vi dyktige og kreative jenter som laget en flott vindustilling samt innredet lokalet, vi hadde fått låne stativer, speil og byster fra en butikk og lagde to prøverom.



I år hadde vi basert oss kun på åpningstid 12–24 og 1 dag. Imidlertid bråbestemt vi oss i løpet av kvelden for også å holde åpent dagen etter som var en solfylt lørdag.

På nattåpent var det tendenser til sydlands stemning i Storgaten der vi hadde fått låne et flott, ledig forretningslokale. På nabokafeen koste folk seg med kaffe og øl, det var et band som spilte jazz rett ved, og det var boder og salg i alle forretninger.

Selv om det duskregnet la dette ikke noen demper på jevn tilstrømming av kunder til våre om lag 350 kjoler i alle slags varianter fra smale ungpikemodeller til gallakjoler i silke.

Da vi telte opp lørdag kunne vi gledes over et overveldende resultat på kr 24.000,-!! Gjøvik-jentene er utrolig dyktige kjoleselgere, neste års kjolesalg er allerede planlagt. ■





## B-blad

Norsk Soroptima  
v/Synnøve Fagerhaug  
Syvermarka 56, 6012 ÅLESUND

Dersom noen ønsker å bruke appellen vår, f.eks. som hilsen til vennskapsklubber i utlandet, er dette den offisielle engelske oversettelsen:

### THE NORWEGIAN SOROPTIMIST PLEDGE

**Let us show sincerity in friendship,  
striving to promote peace and understanding.  
Let us be willing to help and to serve.  
Let us always set high goals for ourselves,  
and let us display dignity and commitment in  
our daily work.**

*Appellen er oversatt av Astrid Martinussen Almaas  
fra Lister soroptimistklubb og oversettelsen er  
godkjent av Unionsstyret i styremøte  
14. desember 2015*



## Oppslagstavla

Norske soroptimisters  
utdanningsfond  
bankgiro  
2050.29.08511



Nytt kontonr Moldovaprojekt  
2801.13.38765 (gammelt xxx.18.78155)

### Sekretærinformasjon

Klubbene er nå selv ansvarlige for å holde informasjonen om sine medlemmer oppdatert i vårt medlemsregister.

Dette gjelder alle inn- og utmeldinger og endringer i medlemsopplysninger.

MEN - klubbene skal fortsatt sende inn melding til landssekretæren etter årsmøtene om hvem som er valgt til de ulike styreverv for påfølgende soroptimistår.

Disse opplysningene skal klubben IKKE legge inn. Frist for innsending er 1. mai.

Elektronisk skjema ligger på [www.soroptimistnorway.no/skjema](http://www.soroptimistnorway.no/skjema)

### Aktuelle webadresser

**Stoff til Soroptima sendes til**  
[soroptima@soroptimistnorway.no](mailto:soroptima@soroptimistnorway.no)

**Soroptimist International**  
[www.soroptimistinternational.org](http://www.soroptimistinternational.org)

**Rapportering av prosjekter**  
<http://www.soroptimisteurope.org>

**Europaføderasjonen**  
[www.soroptimisteurope.org](http://www.soroptimisteurope.org)

**Soroptimist Project Matching**  
[www.soroptimistprojects.org](http://www.soroptimistprojects.org)

**FOKUS:**  
[www.fokuskvinner.no](http://www.fokuskvinner.no)

**FNs kvinneorganisasjon:**  
[www.unwomen.org](http://www.unwomen.org)

**FN-sambandet:**  
[www.fn.no](http://www.fn.no)

### Viktige datoer

**23. oktober 2016**  
Årets TV-aksjon til Røde Kors

**1. november 2016**  
Frist for stoff til neste Soroptima

**10. desember 2016**  
Den internasjonale Soroptimistdagen

### Annonsepriser

Helside - kr. 2.800,-      1/4 side - kr. 700,-  
1/2 side - kr. 1.400,-      1/8 side - kr. 350,-